

Оксана СТРИХАР,

orcid.org/0000-0003-2510-7878

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри музичного мистецтва*

*Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
(Миколаїв, Україна) oksana@strikhar.com.ua*

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ВОКАЛУ

У статті теоретично обґрунтовано значення креативного мислення у вокальній освіті та запропоновано педагогічні підходи для його розвитку в здобувачів вищої освіти на заняттях із вокалу. Використано методи теоретичного й порівняльного аналізу, узагальнення наукових джерел та систематизації. Під поняттям «креативне мислення здобувачів вищої освіти» автори розуміють здатність генерувати нові ідеї, знаходити нестандартні рішення, поєднувати знання й навички в непередбачуваний спосіб.

У результатах дослідження з'ясовано, що в контексті вокальної освіти креативне мислення проявляється в здатності здобувача вищої освіти інтерпретувати музичні твори, адаптувати їх до свого виконавського стилю, експериментувати з динамікою, темпом, тембром та артикуляцією. Окрім того, воно сприяє розвитку імпровізаційних навичок, які відіграють важливу роль у професійній діяльності сучасних виконавців. З'ясовано, що розвиток креативного мислення вокалістів ґрунтується на складних психологічних (емоційна виразність, дивергентне та асоціативне мислення, естетичне чуття) та когнітивних процесах (музична пам'ять, сприйняття, образне та аналітичне мислення), що забезпечують здатність до творчого самовираження. Виокремлено методологічні підходи (імпровізація, використання різних жанрів і стилів) до розвитку креативного мислення здобувачів вищої освіти.

Підсумовано, що розвиток креативного мислення неможливий без застосування системного підходу, який передбачає використання спеціальних педагогічних технологій на заняттях із вокалу. Метод кейс-стаді детально розглядається як інструмент для аналізу та інтерпретації творчих рішень відомих виконавців. Артпедагогіка дає можливість інтегрувати вокал з іншими видами мистецтва. Гейміфікація передбачає застосування ігрових елементів в освітньому процесі, що підвищує рівень мотивації, робить процес навчання продуктивнішим та захопливим. Застосування зазначених педагогічних технологій значно покращує розвиток креативного мислення здобувачів вищої освіти під час занять із вокалу.

Перспективами подальших розвідок є розроблення педагогічних технологій для інтеграції сучасних методів у вокальну освіту.

Ключові слова: здобувачі вищої освіти, креативне мислення, вокальна освіта, педагогічні технології, імпровізація, дивергентне мислення, музична інтерпретація, артпедагогіка, гейміфікація, когнітивні процеси, виконавський стиль.

Oksana STRIKHAR,

orcid.org/0000-0003-2510-7878

*Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Department of Musical Art*

*V. O. Sukhomlynsky Educational and Scientific Pedagogical Institute
of National University named after Admiral Makarov
(Mykolaiv, Ukraine) oksana@strikhar.com.ua*

DEVELOPMENT OF CREATIVE THINKING IN HIGHER EDUCATION STUDENTS DURING VOCAL TRAINING

The article theoretically substantiates the importance of creative thinking in vocal education and proposes pedagogical approaches for its development in higher education students in vocal classes. The methods of theoretical and comparative analysis, generalization of scientific sources and systematization were used. By the concept of "creative thinking of higher education students" the authors mean the ability to generate new ideas, find non-standard solutions, combine knowledge and skills in an unpredictable way.

The results of the study show that in the context of vocal education, creative thinking is manifested by the ability of a higher education student to interpret musical works, adapt them to the performance style, experiment with dynamics,

tempo, timbre, and articulation. In addition, it contributes to the development of improvisational skills, which play an important role in the professional activities of modern performers. It has been found that the development of vocalists' creative thinking is based on complex psychological (emotional expressiveness, divergent and associative thinking, aesthetic sense) and cognitive processes (musical memory, perception, imaginative and analytical thinking) that provide the ability to creative expression. The methodological approaches (improvisation, use of different genres and styles) to the development of creative thinking of higher education students are highlighted.

It is summarized that the development of creative thinking is impossible without the use of a systematic approach that involves the use of special pedagogical technologies in vocal lessons. The case study method is considered in detail as a tool for analyzing and interpreting the creative decisions of famous performers. Art pedagogy makes it possible to integrate vocals with other art forms. Gamification involves the use of game elements in the educational process, which increases the level of motivation, makes the learning process more productive and exciting. The use of these pedagogical technologies significantly improves the development of creative thinking of higher education students during vocal lessons.

Prospects for further research are the development of pedagogical technologies for the integration of modern methods into vocal education.

Key words: higher education students, creative thinking, vocal education, pedagogical technologies, improvisation, divergent thinking, musical interpretation, art pedagogy, gamification, cognitive processes, performance style.

Постановка проблеми. У сучасному освітньому просторі мистецької освіти розвиток креативного мислення здобувачів набуває особливого значення. Вокальне мистецтво передбачає вміння творчо самовиражатися, експериментувати та інтерпретувати музичний матеріал. Актуальність дослідження зумовлена кількома важливими чинниками. По-перше, вимогами сучасного ринку праці, де професійний вокаліст повинен мати здатність до творчих експериментів, що є основою успішної кар'єри в умовах конкуренції. По-друге, зростанням ролі креативного мислення у виконавському процесі, зокрема в адаптації до різних музичних стилів, жанрів та імпровізації. По-третє, необхідністю інтеграції інноваційних методів навчання з традиційними підходами до вокальної підготовки. Таким чином, дослідження розвитку креативного мислення на заняттях із вокалу є необхідним для вдосконалення освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз розвитку креативного мислення здобувачів вищої освіти на заняттях із вокалу охоплює важливі аспекти педагогічних підходів, мистецької інтерпретації та інтеграції інноваційних методик в освітній процес. Зокрема, А. Мілясевич (Мілясевич, 2020) розглядає поетапну методику формування художньо-образного мислення майбутніх вокалістів і визначає специфіку їхньої професійної підготовки через поєднання таких компонентів, як передача знань, опанування способів вокальної діяльності та формування особистісної значущості музичних цінностей. На думку науковиці, у широкому значенні процес формування художньо-образного мислення вокалістів варто розуміти як системну взаємодію вокально-музичного компонента з естетичним, творчим та педагогічним компонентами, що компліментарно взаємодіють, переплітаються, опосередковують один одного. Психологічний аспект проблеми виконавської діяльності естрад-

ного вокаліста розглядають В. Бокоч, О. Тринько, О. Шпортько (Бокоч, Тринько, Шпортько, 2018). Наукові підходи й методичні принципи формування фахової готовності магістрів-вокалістів до художньо-творчої діяльності виокремлює В. Цзін (Цзін, 2024). Розвиток навичок креативного мислення здобувачів вищої освіти досліджують Н. Вовчасти, О. Байрамова, Г. Чорна (Вовчасти, Байрамова, Чорна, 2022). Професійну підготовку з позиції формування креативного мислення та візуальної грамотності засобами мультимедійних технологій розглядають Т. Штайнер, А. Лісогор, Ю. Силенко (Штайнер, Лісогор, Силенко, 2025). Креативне мислення в системі розвитку творчих здібностей здобувачів музичної освіти вивчають О. Погода, О. Цуранова, Т. Бившева (Погода, Цуранова, Бившева, 2022). Вільну імпровізацію як найвищий прояв творчого самовираження аналізують Б. Кісляк, А. Бойко (Кісляк, Бойко, 2024). Інтерпретацію та імпровізацію як прояви творчого виконавського мислення досліджує Т. Лісовська (Лісовська, 2019). Формування творчої індивідуальності здобувачів вищої освіти засобами хореографічного мистецтва вивчають Т. Потапчук, Ю. Шеретюк (Потапчук, Шеретюк, 2024).

Таким чином, відкритими залишаються питання методологічних підходів до формування креативного мислення у вокалістів, зокрема пошук оптимальних методів інтеграції сучасних форм і технологій у вокальну освіту та аналіз впливу міждисциплінарних методів на розвиток творчого мислення здобувачів вищої освіти.

Мета статті – теоретично обґрунтувати значення креативного мислення у вокальній освіті та визначити педагогічні підходи, що сприяють його розвитку в здобувачів вищої освіти на заняттях із вокалу.

Завдання статті: 1) розкрити теоретичні основи креативного мислення в контексті вокального

навчання, визначивши психологічні й когнітивні аспекти його становлення; 2) виокремити методологічні підходи до розвитку креативного мислення вокалістів; 3) визначити сучасні педагогічні технології для розвитку креативного мислення здобувачів вищої освіти на заняттях із вокалу.

Виклад основного матеріалу. Креативне мислення – це одна з когнітивних навичок, що сприяє нестандартному розв’язанню завдань, творчому самовираженню, генеруванню нових ідей в освітньому процесі. Креативність у вокальному мистецтві проявляється через інтерпретацію музичних творів, імпровізацію, проведення експериментів із вокальними техніками та різною стилістикою виконання. Відповідно, розвиток креативного мислення майбутніх вокалістів ґрунтується на взаємодії психологічних механізмів творчості, когнітивних процесів, художнього мислення та виконавської майстерності. Важливу роль відіграє емоційна виразність, здатність до асоціативного мислення в різних жанрах та музичних традиціях.

А. Мілясевич справедливо наголошує, що креативність є важливою ланкою, яка поєднує специфіку формування художньо-образного мислення майбутніх вокалістів із розвитком їхнього творчого потенціалу, сприяючи застосуванню синтетичних форм реалізації творчого підходу в процесі опанування фахових знань і вмінь. Саме впровадження синтетичних засобів креативного виховання здобувачів освіти у структуру музичної підготовки передбачає виявлення внутрішніх, образних і духовних зв’язків між словом, звуком, кольором, простором, рухом, формою та жестом. Це сприяє глибшому сприйняттю змісту вокально-фахових дисциплін як через теоретичне опанування системи узагальнено-естетичних категорій і понять, так і на рівні творчого процесу (Мілясевич, 2020: 221).

На думку Н. Вовчатої, О. Байрамової, Г. Чорної, креативність характеризується винахідливістю, здатністю мислити нестандартно, знаходити нові рішення в кризових ситуаціях. Окрім високого рівня інтелектуального розвитку, гнучкості й швидкості мислення, вона передбачає наявність професійних знань та досвіду. У професійній діяльності креативне мислення – це наявність нових способів розв’язання завдань, відкриття нових зв’язків та закономірностей (Вовчата та ін., 2022: 89).

Під поняттям «креативне мислення здобувачів вищої освіти» ми розуміємо їхню здатність генерувати нові ідеї, знаходити нестандартні рішення, поєднувати знання та навички в непередбачуваний спосіб. У контексті вокального навчання

креативне мислення проявляється через здатність інтерпретувати музичні твори, адаптувати їх до індивідуального виконавського стилю, експериментувати з динамікою, темпом, тембром та артикуляцією. Це, зокрема, сприяє розвитку імпровізаційних навичок, що є важливими для успішної кар’єри сучасних виконавців.

Креативне мислення має концептуальне значення для вокального мистецтва, оскільки сприяє розвитку індивідуального виконавського стилю через пошук унікальних засобів виразності, що виокремлюють виконавця серед інших. Воно дозволяє здійснювати глибоку інтерпретацію музичних творів, що розширює виразальні можливості та адаптацію до особистих художніх поглядів. Крім того, креативне мислення розвиває імпровізаційну майстерність і забезпечує адаптацію до різних сценічних умов, що вимагає коригувань у виконанні.

Науковиці Н. Вовчата, О. Байрамова, Г. Чорна наголошують, що креативний підхід до навчання поєднує творчий процес і креативне середовище, сприяючи емоційно-психологічній захищеності здобувачів освіти, реалізації їхніх творчих можливостей, розвитку інтелектуальної діяльності. Авторки наголошують, що процес розвитку в здобувачів навичок креативного мислення спрямований на їхнє цілісне самовизначення та самовираження в освітній та професійній діяльності. Необхідно навчити їх самостійно мислити, мати власну думку, уміти обґрунтовувати її під час дискусії, приймати нестандартні рішення, демонструвати вміння та бажання застосовувати творчі якості на практиці (Вовчата та ін., 2022: 90–91).

Розвиток креативного мислення вокалістів ґрунтується на складних психологічних та когнітивних процесах, що забезпечують здатність до творчого самовираження, адже вокальне мистецтво передбачає активну взаємодію між емоціями, пам’яттю, уявою та аналітичним мисленням. Таким чином, креативність вокаліста формується під впливом психологічних чинників, таких як емоційна виразність, що дає можливість переживати та передавати емоції через вокальне виконання; дивергентне мислення, яке сприяє пошуку нестандартних рішень інтерпретації творів (Моляко та ін., 2023); асоціативне мислення, що встановлює взаємозв’язки між різними жанрами, стилями, традиціями; естетичне чуття, яке зумовлює швидку адаптацію до сценічних умов (Губенко, 2019).

Когнітивними механізмами креативного мислення у вокалістів є формування музичної пам’яті та перцепції, що передбачає сприйняття й збе-

реження в пам'яті музичних образів, стильових особливостей і технік; образного мислення, яке полягає в створенні внутрішніх музичних образів, а також розвиток аналітичного мислення, що стосується розуміння музичної форми, структури та вокальних прийомів (Хубетов, 2018).

Таким чином, креативність у професійному розвитку вокаліста сприяє не лише вдосконаленню технічних навичок, але й розширює художній світогляд, сприяє формуванню індивідуального стилю (здатність знаходити унікальні манери виконання, що будуть виокремлювати виконавця з-поміж інших), адаптуватись до різних творчих умов (легко опановувати нові стилі, поєднувати різні вокальні техніки).

Формування креативності – це не спонтанний процес, а результат усвідомленого педагогічного підходу, що враховує специфіку умов навчання. Розглянемо методологічні підходи до розвитку креативного мислення в здобувачів вищої освіти. Одним із таких підходів є імпровізація, що передбачає вільне висловлення без попередньої підготовки й стимулює розвиток гнучкості мислення, нестандартного підходу, емоційної виразності (Лісовська, 2019). Імпровізація є важливим компонентом багатьох музичних стилів та жанрів, адже уможливорює експерименти з динамікою, артикуляцією, тембром; дає можливість виявити індивідуальний стиль та покращити здатність до спонтанного реагування в процесі виконання. Імпровізація, зокрема, має й психологічний підтекст, адже сприяє формуванню музичної інтуїції здобувачів вищої освіти, розвиває емоційний інтелект, знижує страх перед помилками (Потапчук, Шеретюк, 2024).

Можна виокремити такі варіанти імпровізації у вокальному навчанні: мелодична імпровізація, що передбачає створення власних мелодій на заданий ритм; ритмічні варіації – експерименти з ритмічним малюнком; скет-вокал, що є способом створення вокальних фраз без слів (характерно для джазу); стилістичні експериментування, які дають змогу виконувати один і той же твір у різних музичних стилях (Кісляк, Бойко, 2024).

Так, метод імпровізації дає вокалістам можливість виконання в різних жанрах, що потребують свободи вираження, наприклад соул, блюз, джаз, етнічна музика, а також сприяє співпраці з музикантами у форматі живих виступів.

Ще одним методологічним підходом до розвитку креативного мислення здобувачів вищої освіти є використання різних жанрів і стилів для розширення творчого потенціалу. Це уможливорює формування гнучкого мислення, розширення діапазону виразних засобів. Опанування різних

вокальних стилів є важливим для різних технічних прийомів, характерних для певного жанру; розвитку навичок інтерпретації відповідно до специфіки стилю; створення власного стилю на основі синтезу елементів різних жанрів; покращення емоційної виразності через розширення вокального репертуару. Кожен музичний жанр має свої особливості, що стимулюють різні аспекти розвитку креативного мислення. Так, класичний вокал формує дисципліну у виконанні, роботу з динамікою, чіткість та виразність; джаз уможливорює експериментування з імпровізацією ритму; академічний хор розвиває ансамблевий слух та спільну творчість; поп та рок-вокал сприяють опануванню сучасних вокальних технік, ураховуючи специфіку сценічної подачі та емоційну виразність, необхідну для цих жанрів; етнічна музика ознайомлює з вокальними традиціями на основі ладів та тембру; оперний спів потребує високої технічної майстерності (Кишакевич та ін., 2024).

З метою розширення творчого потенціалу здобувачів освіти необхідно впроваджувати стилістичне різноманіття в навчання. Це можна реалізувати через організацію перехресного навчання, коли вокалісти виконують твори різних жанрів із їхнім подальшим аналізом; стилістичні експерименти, коли один і той же твір виконується в різних жанрах; комбінування жанрових елементів на основі навчання вокальному міксту.

Розвиток креативного мислення здобувачів вищої освіти на заняттях із вокалу неможливий без системного підходу на основі реалізації спеціальних педагогічних технологій (Леонтієва, 2022; Розуменко, Клюєва, 2024).

Ефективним методом розвитку креативного мислення здобувачів вищої освіти на заняттях із вокалу є кейс-стаді для аналізу та відтворення творчих рішень відомих виконавців. Аналіз конкретних вокальних творів надає здобувачам можливості розібратись з особливостями інтерпретації. Так, наприклад, інтерпретація арії Карузо з опери «Тоска» Джакомо Пуччіні в інтерпретації Лучано Паваротті дає можливість проаналізувати динамічні зміни, розставлення акцентів, техніку звуку та емоційну виразність. Іншим прикладом є аналіз майбутніми вокалістами техніки Едіт Піаф для дослідження виразного співу шансону, зокрема з урахуванням тембру й драматичних пауз. Застосування методу кейс-стаді спонукає здобувачів вищої освіти не лише повторювати технічні прийоми, але й формувати власний, унікальний стиль на основі їхнього комбінування.

Ще одним методом є використання артпедагогіки, що дає змогу інтегрувати вокал з іншими

видами мистецтва. Застосування елементів живопису й театрального мистецтва сприяє розвитку емоційної виразності, образного мислення вокалістів, цілісного бачення виступу, що передбачає не лише використання голосу, але й невербальних виражальних засобів. Так, наприклад, поєднання живопису й вокалу можливо реалізувати, запропонувавши здобувачам вищої освіти обрати картину та спробувати інтерпретувати її через вокальне виконання, змінюючи динаміку, темп у відповідь на зміни зображених текстур і кольорів. Поєднання елементів театрального мистецтва та вокалу можливе через акцентування на жестах, міміці при виконанні твору. Цей метод уможливорює поглиблення розуміння творчого процесу, розвиває гнучкість та критичне мислення у вираженні емоцій.

Гейміфікація передбачає застосування ігрових елементів в освітньому процесі, що підвищує рівень мотивації, робить навчання більш продуктивним та захопливим. Вокальні заняття з елементами гейміфікації можна проводити у формі вокальних змагань, під час яких здобувачі вищої освіти можуть брати участь у «батлах», що стимулюватиме розвиток творчого мислення та швидкої адаптації. Інший спосіб – організація музичних квестів, коли здобувачі вищої освіти повинні віднайти певні вокальні прийоми та створити унікальну інтерпретацію твору в обмежений період часу. Ефективним рішенням також є покрокове виконання складних творів, коли здобувачі отримують бали за точність виконання, креативність та швидкість опанування матеріалу.

Таким чином, гейміфікація робить освітній процес приємнішим та ефективнішим завдяки інтерактивності, що сприятиме розвитку креативного підходу до вокального виконання. Застосу-

вання низки специфічних педагогічних технологій (кейс-стаді, артпедагогіки, гейміфікації) стимулює розвиток креативного мислення в здобувачів вищої освіти під час занять із вокалу.

Висновки. Отже, у статті розкрито теоретичні основи розвитку креативного мислення в контексті вокального навчання, визначено психологічні та когнітивні аспекти його становлення. Креативне мислення у вокальному навчанні виявляється через здатність здобувача вищої освіти інтерпретувати музичні твори, адаптувати їх до виконавського стилю, експериментувати з динамікою, темпом, тембром і артикуляцією, а також розвивати імпровізаційні навички, що є надзвичайно важливими для сучасних виконавців.

З'ясовано, що розвиток креативного мислення вокалістів ґрунтується на складних психологічних і когнітивних процесах, які забезпечують здатність до творчого самовираження. Аналіз методологічних підходів до формування креативного мислення показав значення імпровізації, використання різних жанрів і стилів для стимулювання креативного мислення та розширення творчого потенціалу вокалістів.

Окрему увагу приділено сучасним педагогічним технологіям, таким як метод кейс-стаді, артпедагогіка та гейміфікація, які сприяють розвитку креативного мислення здобувачів вищої освіти на заняттях із вокалу. Ці методи сприяють активному залученню здобувачів в освітній процес, заохочують їх до творчого підходу й самовираження.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні нових педагогічних технологій, спрямованих на інтеграцію сучасних методів у вокальну освіту, що дозволить покращити якість навчання та підвищити рівень творчої підготовки вокалістів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бокоч В. А., Тринько О. І., Шпортько О. В. До проблеми виконавської діяльності естрадного вокаліста: психологічний аспект. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*. 2018. № 1. С. 17–22. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/NZTNPUm_2018_1_5.pdf (дата звернення: 10.03.2025).
2. Вовчаха Н., Байрамова О., Чорна Г. Розвиток навичок креативного мислення у здобувачів вищої освіти. *Український педагогічний журнал*. 2022. № 1. С. 87–97. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-1-87-97> (дата звернення: 10.03.2025).
3. Губенко О. В. Теоретико-методологічні основи дослідження психологічних механізмів творчої діяльності (інтегративний підхід): монографія. Київ. 2019. 400 с. URL: http://psychology-naes-ua.institute/files/pdf/guben_monogr__pdf_4.03_1600071218.pdf (дата звернення: 10.03.2025).
4. Кишакевич Б. Ю., Кишакевич С. В., Стець Г. В. Синтез теорії та практики в інтерактивних методах навчання естрадного вокалу. *Академічні візії*. 2024. № 37. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/1539> (дата звернення: 10.03.2025).
5. Кісляк Б., Бойко А. Вільна імпровізація як найвищий прояв творчого самовираження. *Музикознавча думка Дніпропетровщини*. 2024. № 26. С. 380–393. URL: <https://doi.org/https://doi.org/10.33287/222428> (дата звернення: 10.03.2025).

6. Леонтієва С. Л. Методика розвитку креативності студентів на заняттях із сольного співу у вищих закладах освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. № 80. С. 288–232. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/41237> (дата звернення: 10.03.2025).
7. Лісовська Т. А. Інтерпретація та імпровізація як прояви творчого виконавського мислення майбутніх вихователів. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2019. № 3 (128). С. 77–83. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/6120> (дата звернення: 10.03.2025).
8. Мілясевич А. О. Поетапна методика формування художньо-образного мислення студентів-вокалістів. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 32. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v32/54.pdf> (дата звернення: 10.03.2025).
9. Моляко В. О., Гулько Ю. А., Ваганова Н. А. Особливості функціонування творчого мислення дітей в умовах інформаційної невизначеності. *Вчені записки ТНУ імені В. І Вернадського. Серія: Психологія*. 2023. № 34 (73). С. 154–159. URL: <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2023.1/25> (дата звернення: 10.03.2025).
10. Погода О. В., Цуранова О. О., Бившева Т. Ф. Креативне мислення в системі розвитку творчих здібностей здобувачів освіти музичного мистецтва. *Жовтневі наукові читання: збірник тез доповідей CXI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Івано-Франківськ, 28 жовтня 2022 р.). Івано-Франківськ, 2022. С. 362–366. URL: https://el-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/11/IF_281022.pdf (дата звернення: 10.03.2025).
11. Потапчук Т. В., Шеретюк Ю. В. Формування творчої індивідуальності здобувачів вищої освіти засобами хореографічного мистецтва. *Мистецька освіта та розвиток творчої особистості*. 2024. № 2. С. 27–32. URL: <https://doi.org/10.32782/ART/2024-2-5> (дата звернення: 10.03.2025).
12. Розуменко К., Ключова С. Впровадження та застосування інноваційних методів викладання на уроках естрадного вокалу. *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства*. Матеріали і тези X Міжнародної конференції молодих учених та студентів (м. Одеса 18–19 жовтня 2024 р.). Т.1. Одеса, 2024. С. 306–311. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/20967> (дата звернення: 10.03.2025).
13. Хубетов О. В. Уточнення структури та механізмів процесу творчого мислення. *Проблеми сучасної психології*. 2018. № 2. С. 150–157. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pspz_2018_2_26.pdf (дата звернення: 10.03.2025).
14. Цзін В. Наукові підходи і методичні принципи формування фахової готовності магістрів-вокалістів до художньо-творчої діяльності. *Південноукраїнські мистецькі студії*. 2024. № 4. С. 11–17. URL: <https://doi.org/10.24195/artstudies.2024-4.2> (дата звернення: 10.03.2025).
15. Штайнер Т., Лісотор А., Силенко Ю. Професійно-практична підготовка дизайнерів: формування креативного мислення та візуальної грамотності засобами мультимедійних технологій. *Молодь і ринок*. 2025. № 1/233. С. 163–167. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4> (дата звернення: 10.03.2025).

REFERENCES

1. Bokoch V. A., Trynko O. I., & Shportko O. V. (2018) Do problemy vykonavskoi diialnosti estradnoho vokalista: psykholohichniy aspekt [On the problem of performing activities of a pop vocalist: psychological aspect]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Mystetstvoznnavstvo – Scientific notes of the Volodymyr Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University. Series: Art History*, 1. 17–22. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/NZTNPUm_2018_1_5.pdf [in Ukrainian].
2. Vovchasta N., Bairamova O., & Chorna H. (2022) Rozvytok navychok kreatyvnoho mysleniia u zdobuvachiv vyshchoi osvity [Development of creative thinking skills in higher education students]. *Ukrainskyi pedahohichniy zhurnal – Ukrainian Pedagogical Journal*, 1. 87–97. Retrieved from <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-1-87-97> [in Ukrainian].
3. Hubenko O.V. (2019) Teoretyko-metodolohichni osnovy doslidzhennia psykholohichnykh mekhanizmv tvorchoi diialnosti (intehratyvnyi pidkhid): monohrafiia [Theoretical and methodological foundations of the study of psychological mechanisms of creative activity (integrative approach): monograph]. Kyiv. Retrieved from http://psychology-naes-ua.institute/files/pdf/guben_monogr_pdf_4.03_1600071218.pdf [in Ukrainian].
4. Kyshakevych B. Yu., Kyshakevych S. V., & Stets H. V. (2024) Syntez teorii ta praktyky v interaktyvnykh metodakh navchannia estradnoho vokalu [Synthesis of theory and practice in interactive methods of teaching pop vocals]. *Akademichni vizii – Academic Visions*, 37. Retrieved from <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/1539> [in Ukrainian].
5. Kisliak B., & Boiko A. (2024) Vilna improvizatsiia yak naivyschyi proiav tvorchoho samovyrazhennia [Free improvisation as the highest manifestation of creative self-expression]. *Muzykoznavcha dumka Dnipropetrovshchyny – Musicological opinion of Dnipropetrovsk region*, 26. 380–393. Retrieved from <https://doi.org/https://doi.org/10.33287/222428> [in Ukrainian].
6. Leontiieva S. L. (2022) Metodyka rozvytku kreatyvnosti studentiv na zaniattiakh iz solnoho spivu u vyshchykh zakladyakh osvity [Methodology for developing students' creativity in solo singing classes in higher educational institutions]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of the formation of a creative personality in higher and general education schools*, 80. 288–232. Retrieved from <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/41237> [in Ukrainian].

7. Lisovska T. A. (2019) Interpretatsiia ta improvizatsiia yak proiavy tvorchoho vykonavskoho myslennia maibutnikh vykhovateliv [Interpretation and improvisation as manifestations of creative performing thinking of future educators]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrajinskoho natsionalnogo pedahohichnogo universytetu imeni K. D. Ushynskoho* – Scientific bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky, 3 (128). 77–83. Retrieved from <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/6120> [in Ukrainian].
8. Miliasevych A. O. (2020) Poetapna metodyka formuvannia khudozhno-obraznogo myslennia studentiv-vokalistiv [A step-by-step method for forming artistic and figurative thinking of student vocalists]. *Naukovi zapysky Mizhnarodnogo humanitarnoho universytetu* – Scientific notes of the International Humanitarian University, 32. Retrieved from <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v32/54.pdf> [in Ukrainian].
9. Moliako V. O., Hulko Yu. A., & Vahanova N. A. (2023) Osoblyvosti funktsionuvannia tvorchoho myslennia ditei v umovakh informatsiinoi nevyznachenosti [Peculiarities of the functioning of children's creative thinking in conditions of information uncertainty]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Psykholohiia* – Scientific notes of the V.I. Vernadsky TNU. Series: Psychology, 34(73). 154–159. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2023.1/25> [in Ukrainian].
10. Pohoda O. V., Tsuranova O. O., & Byvsheva T. F. (2022) Kreatyvne myslennia v systemi rozvytku tvorchykh zdibnostei zdobuvachiv osvity muzychnoho mystetstva [Creative thinking in the system of developing creative abilities of students of musical art education]. *Zhovtnevi naukovy chytannia: zbirnyk tez dopovidei CXI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii* – October Scientific Readings: Collection of abstracts of the CXI International Scientific and Practical Internet Conference (Ivano-Frankivsk, October 28, 2022) (pp. 362–366). Ivano-Frankivsk. Retrieved from <http://repository.khpa.edu.ua/jspui/handle/123456789/3396> [in Ukrainian].
11. Potapchuk T. V., & Sheretiuk Yu. V. (2024) Formuvannia tvorchoi individualnosti zdobuvachiv vyshchoi osvity zasobamy khoreohrafichnogo mystetstva [Formation of creative individuality of higher education students by means of choreographic art]. *Mystetska osvita ta rozvytok tvorchoi osobystosti* – Art education and development of creative personality, 2. 27–32. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/ART/2024-2-5> [in Ukrainian].
12. Rozumenko K., & Kliuieva S. (2024) Vprovadzhennia ta zastosuvannia innovatsiinykh metodiv vykladannia na urokakh estradnogo vokalu [Introduction and application of innovative teaching methods in pop vocal lessons]. *Muzychna ta khoreohrafichna osvita v konteksti kulturnoho rozvytku suspilstva. Materialy i tezy X Mizhnarodnoi konferentsii molodykh uchenykh ta studentiv* – Musical and choreographic education in the context of cultural development of society. Materials and theses of the X International Conference of Young Scientists and Students (Odesa, October 18-19, 2024) (pp. 306–311). Odesa. Retrieved from <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/20967> [in Ukrainian].
13. Khubetov O. V. (2018) Utochnennia struktury ta mekhanizmiv protsesu tvorchoho myslennia [Clarification of the structure and mechanisms of the creative thinking process]. *Problemy suchasnoi psykholohii* – Problems of modern psychology, 2. 150–157. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pspz_2018_2_26.pdf [in Ukrainian].
14. Tszin V. (2024) Naukovi pidkhody i metodychni pryntsyipy formuvannia fakhovoi hotovnosti mahistriv-vokalistiv do khudozhno-tvorchoi diialnosti [Scientific approaches and methodological principles of forming professional readiness of master vocalists for artistic and creative activity]. *Pivdenoukrajinski mystetski studii* – South Ukrainian Art Studios, 4. 11–17. Retrieved from: <https://doi.org/10.24195/artstudies.2024-4.2> [in Ukrainian].
15. Shtainer T., Lisohor A., & Sylenko Yu. (2025) Profesiino-praktychna pidhotovka dyzaineriv: formuvannia kreatyvnoho myslennia ta vizualnoi hramotnosti zasobamy multymediinykh tekhnolohii [Professional and practical training of designers: formation of creative thinking and visual literacy by means of multimedia technologies]. *Molod i rynok* – Youth and the market, 1/233. 163–167. Retrieved from <https://doi.org/10.24919/2308-4> [in Ukrainian].